

Sociaal gedrag op het Vianova

Vastgesteld met instemming MR in juni 2017

Aanvulling blz. 9 - november 2017

Aanpassing protocol schorsing verwijdering oktober 2018

Iedereen is anders

Niemand is volmaakt

Samen zijn we compleet

Inhoudsopgave

1 Algemeen

- Visie
- Doelstelling
- Coördinator Veilige School
- Ouders

2 Werken aan een positief en veilig schoolklimaat

- Investeren in de relatie met de leerlingen

- Uitdragen van een positieve sociale norm
- Waarden en Gouden regels
- Groepsafspraken en groepsvorming
- Samenwerken
- Weerbaarheid en incasseringsvermogen
- Zelfstandig werken
- Complimenten
- Methode sociaal emotionele ontwikkeling

3 Volgen en meten

- Volgen
- Meten

4 Toezicht en consequenties

- Toezicht is nodig
- Verantwoordelijkheid
- Consequenties en maatregelen
- Rol ouders
- Op tijd komen

5 Anti-pest protocol

- Doel anti-pestprotocol
- Preventie
- Pesten of plagen?
- Signalen van pesten
- Aanpak bij plagen en pesten
- Stappenplan
- Vormen van digitaal pesten
- Rol ouders
- Herhaling voorkomen

6 Protocol schorsing en verwijdering

1 Algemeen

Visie

Het Vianova wordt gevormd door een team, ouders en kinderen die samenwerken, waarbij ieder zijn/haar aandeel heeft en talenten inzet en waarbij we ons gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor het hele proces.

Door een warme, uitdagende en inspirerende omgeving te creëren, zal het kind zich ontwikkelen tot wie het in aanleg al is. Ieder kind heeft kwaliteiten en ieder kind wil leren. Vanuit de veiligheid van geloven in eigen kunnen, bieden wij ieder kind zijn of haar eigen pad om te worden wie het is.

*Iedereen is anders
Niemand is volmaakt
Samen zijn we compleet*

Dit betekent dat wij:

- het kind als uitgangspunt zien.
- hen begeleiden in een ononderbroken ontwikkeling op het emotionele, creatieve en verstandelijke gebied.
- hen begeleiden in het ontwikkelen van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden.
- kinderen een brede kijk op de wereld geven en toerusten om actief in die wereld te kunnen participeren
- kinderen leren zelfstandig keuzes te maken, leren plannen en leren zelfverantwoordelijk te zijn.
- aandacht hebben voor ieders kwaliteiten en rekening houden met het leervermogen van ieder kind en zodanig differentiëren, dat ieder kind zijn of haar talenten ontwikkelt en het maximale bereikt van wat er in aanleg in zit.
- kinderen uitrusten met voldoende bagage die ze nodig hebben in de bij hen passende vorm van vervolgonderwijs.
- samenwerken met ouders als partners: samen vormen we een driehoek: kind-ouders-school.

Doelstelling

Dit document heeft als doel om te stimuleren dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, waarbij er respect is voor elkaar, iedereen kan samenwerken en dat leerlingen uitgedaagd worden om te leren. We denken dat dit belangrijke vaardigheden van goed burgerschap zijn die kinderen nodig hebben in de maatschappij.

De school neemt expliciet stelling tegen pestgedrag. Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang.

In dit document is ook een antipestprotocol opgenomen. Hierin staat belangrijke informatie over pesten, naast de preventieve aanpak die we hanteren is er een stappenplan voor als er toch gepest wordt.

Coördinator Veilige school

Op het Vianova is een leerkracht 'coördinator veilige school'. Hij/zij coördineert het beleid ten aanzien van pesten en is tevens het aanspreekpunt voor leerkrachten bij situaties die zich hierin voordoen. Tevens kunnen ouders de coördinator benaderen in geval van zorgen rondom de veiligheid van hun kind.

De taken van de coördinator zijn:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. het sociaalpedagogische klimaat van de school
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/en sociale veiligheid
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, intern begeleider, kinderen of ouders
- Bijdragen bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken.
- Bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen
- Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- De sociale veiligheid agenderen in de teamvergaderingen.
- Inwerken en coachen nieuwe leerkrachten op gebied van sociaal emotionele ontwikkeling
- Verzorgen van informatie in de ViaVia voor ouders over sociaal emotionele ontwikkeling

Ouders

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. Wij gaan regelmatig met hen in gesprek en bespreken dan naast de cognitieve ontwikkeling ook de sociale ontwikkeling van hun kind(eren). In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee omgaan.

In de ViaVia informeren we ouders over de waarden en gouden regels die centraal staan in de school. Nieuwe documenten worden in de ViaVia aangekondigd en zijn terug te vinden op de website. Bij de totstandkoming van dit beleid vroegen wij de medezeggenschapsraad (MR) en de klankbordgroep om mee te denken. De MR heeft vervolgens ook ingestemd met dit beleidsdocument.

2 Werken aan een positief en veilig schoolklimaat

Investeren in de relatie met de leerlingen

Op het Vianova vinden we het belangrijk dat leerlingen een goede relatie hebben met de leerkracht. Kinderen zijn pas in staat om te leren en zichzelf te ontwikkelen als ze zich in een groep veilig voelen. Om zich veilig te voelen, moet er in ieder geval voldaan worden aan de volgende drie basisbehoeften: Relatie (ik doe er toe), Competentie (ik kan het) en Autonomie (ik kan het zelf). Voor de basisbehoefte relatie investeren de leerkrachten in het leren kennen van de eigen leerlingen en de onderlinge relatie tussen leerlingen. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze, regelmatig tussen de bedrijven door, met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd. Ook het portfolio speelt hierin een zichtbare rol.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Gedrag en leren zijn begrippen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Om iets te kunnen leren, is specifiek gedrag nodig. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?'. Binnen welke kaders kan ik mij ontwikkelen en wat zijn de grenzen? Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Alle medewerkers van de school willen deze norm vóórleven. Daarnaast is het belangrijk wat de afspraken en regels zijn zodat er duidelijkheid is.

Waarden en Gouden schoolregels

Een school is een plek om te leren in de ruimste zin van het woord. Want leren is zoveel meer dan goed sommen kunnen maken en weten welke provincies er zijn. Onze methodes en handleidingen helpen ons bij het bieden van de juiste lesstof. Maar hoe zit dat met leren omgaan met jezelf en elkaar? Naar aanleiding van een bezoek aan scholen in New York, zijn we onder leiding van Annemarie (coördinator veilige school) gaan brainstormen met leerkrachten en ouders. Wat vinden we belangrijk? Wat willen we kinderen hierin meegeven? Hoe gaan we dat vormgeven? Dit heeft geresulteerd in 'Werken vanuit 4 Waarden'. De waarden zijn vervolgens uitgewerkt in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. Dit zijn de Gouden regels. Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school en zijn samengesteld met ouders en leerkrachten.

Waarden en Gouden regels op het Vianova:

Wees goed voor elkaar

- We werken samen
- We houden onze handen bij onszelf
- We lossen samen problemen op
- We letten op ons taalgebruik
- We zeggen het als we willen dat iemand stopt, en luisteren daar ook naar
- We zetten ons over onze boosheid heen
- We noemen elkaar bij de eigen naam
- We zijn eerlijk

- We luisteren naar elkaar
- We praten online en offline positief over elkaar
- We houden rekening met elkaar, op de gang werken we rustig
- We helpen elkaar

Wees verantwoordelijk

- We dragen zorg voor onze omgeving
- We dragen zorg voor spullen
- We denken zelf na en doen niet zomaar wat een ander zegt
- We zijn kritisch op ons eigen gedrag

Wees moedig

- We nemen initiatief
- We durven te vragen
- We durven te zeggen wat we denken
- We zetten door
- We durven onze fouten toe te geven

Wees gericht op leren

- We werken rustig en laten anderen ook rustig werken
- We luisteren naar de juf of meester
- We blijven goed bij onze eigen plek
- We doen ons best, we zijn hier om te leren
- We voelen ons (mede) verantwoordelijk voor ons eigen werk en leerproces

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort moet vrijwel altijd worden aangeleerd. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas. Door goed gedrag gedurende een periode te belonen kunnen leerlingen (als groep of individueel) extra worden gemotiveerd. Tweewekelijks kiest de coördinator een waarde met een gouden regel. Dit gaat in samenspraak met het team, passend bij wat in de school of in de media op dat moment speelt. De waarde met regel wordt zichtbaar in de school opgehangen, en gecommuniceerd in de Viavia, de nieuwsbrief voor ouders. De coördinator zorgt voor een inhoudelijke uitleg met lessuggesties en eventuele werkbladen voor de leerlingen. Alle leerkrachten geven hieraan aandacht in de les en gedurende de 14 dagen staat de regel op een positieve wijze centraal.

Groepsafspraken en groepsvorming

De waarden en gouden regels vormen een soort 'kapstok' waaraan de afspraken binnen de groepen worden 'opgehangen'. Aan het begin van het jaar en na de faseovergang in februari, bespreekt iedere leerkracht samen met zijn of haar groep de gouden regels en maakt met de leerlingen groepsafspraken. Hierbij gaat het ook over praktische zaken zoals bijvoorbeeld: 'hoe gaan we in de rij', 'hoe gaan we om met huiswerk' en 'wanneer mag ik zonder het te vragen lopen door de klas'. Deze zijn zichtbaar in de groep en in de groepsmap van de leerkracht. Gedurende het schooljaar kunnen de afspraken worden bijgesteld of aangepast naar gelang wat nodig is.

Met elkaar leren, spelen, gymmen en leuke activiteiten doen, is goed voor de groepsvorming. Dat daarbij kinderen van verschillende leeftijden bij elkaar zitten, geeft

extra mogelijkheden. Kinderen leren daardoor om te gaan met de verschillende posities waarin ze zich bevinden. Jongere kinderen leren veel van de oudere, en voor de ouderen is het inspirerend om te ervaren dat ze al een heleboel weten en anderen kinderen kunnen helpen. In het begin van het schooljaar en na de faseovergang in februari besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen. We doen dit middels groepsvormende activiteiten. De activiteiten zijn verschillend in de onderbouw, middenbouw en bovenbouw en hebben een doorgaande lijn zodat de leerlingen geprikkeld worden om nieuwe vaardigheden te leren. Een beloningssysteem kan onderdeel uitmaken van de groepsvorming.

Samenwerken

Goed kunnen samenwerken is een belangrijke vaardigheid en daarom is er veel aandacht op het Vianova om dit te leren. Dat gebeurt met leeftijdgenootjes, maar ook met kinderen van verschillende leeftijden. Samenwerken met andere kinderen stimuleert de sociale ontwikkeling. Samenwerken geeft de kinderen bovendien de gelegenheid tot het oefenen van sociale vaardigheden zoals luisteren naar elkaar, elkaar niet onderbreken, je houden aan afspraken, elkaar aanmoedigen, elkaar niet uitlachen of een ander een kans geven. Kinderen die met anderen samenwerken, leren zich in de situatie van een ander te verplaatsen en rekening met elkaar te houden. Ze krijgen meer begrip, respect en zorg voor anderen en leren feedback te geven en te ontvangen. Op vaste momenten werken kinderen van de oudere groepen als tutor voor de jongere kinderen.

Weerbaarheid en incasseringsvermogen

Het is belangrijk dat leerlingen een zekere mate van weerbaarheid en incasseringsvermogen ontwikkelen. Vaak leren kinderen in de praktijk om sommige dingen 'van zich af te laten glijden' maar ook hun grenzen aan te geven en te bewaken. Soms hebben ze daar extra hulp bij nodig van hun ouders en de leerkracht. In sommige gevallen kan worden gezocht naar specifieke (individuele) begeleiding. In groep 7 biedt de GGD een groepstraining 'weerbaarheid' aan op school.

Zelfstandig werken

Het aanleren van vaardigheden om zelfstandig te werken is een belangrijk onderdeel van ons onderwijs. We zetten onder andere hulpmiddelen in tijdens het zelfstandig werken. Dit bevordert de duidelijkheid en de zelfstandigheid waardoor het voor de kinderen helder is wat ze kunnen en moeten doen. Enkele hulpmiddelen hierbij zijn onder andere de komkaartjes, het stoplicht en de plankkaart. Door deze middelen weten kinderen welk gedrag van hen wordt verwacht.

Complimenten

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin kinderen met elkaar kunnen samenwerken. Een belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van complimenten. Op het Vianova gaan we uit van de positieve benadering van kinderen en elkaar.

Wanneer iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er een positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat en wat de talenten zijn van een kind.

Methode Sociaal Emotionele ontwikkeling

We hebben een nieuwe lesmethode voor sociaal emotionele ontwikkeling geselecteerd: Bikkels. Begin februari 2018 wordt het team hierin getraind, daarna gaan de lessen in de groepen van start. Ook zal er in de loop van het schooljaar een ouderavond worden georganiseerd. Voor meer informatie kunt u kijken op <https://www.bikkeltrainingen.nl/>.

3. Volgen en meten

Volgen

Al direct vanaf groep 1 observeren we de ontwikkeling van de leerlingen op sociaal-emotioneel gebied. We gebruiken een observatie- en registratie-instrument (KIJK!) waarbij de door de leerkracht geregistreerde observaties worden afgezet tegen ontwikkelingslijnen voor jonge kinderen. Hierdoor wordt inzichtelijk op welk gebied een kind zich nog verder kan ontwikkelen, afgezet tegen wat we van leerlingen mogen verwachten, passend bij hun leeftijd. Bij de 10-minutengesprekken bespreekt de leerkracht dit met de ouders.

Vanaf groep 3 maken we een groepsplan over gedrag waarbij we ontwikkelingslijnen van de CED-groep gebruiken als referentie. Twee keer per jaar bespreekt de leerkracht dit groepsplan met de Intern Begeleider.

Metten

Twee keer per jaar neemt de leerkracht in de groepen 4 t/m 8 een sociogram af. Hiermee worden de sociale verbindingen in de klas zichtbaar. Met deze informatie kan de leerkracht bewust verbindingen stimuleren of monitoren. Opvallende resultaten worden besproken met de ouders tijdens de 10-minutengesprekken.

Twee keer per jaar wordt er een enquête gehouden onder de leerlingen vanaf groep 5. Hierin wordt specifiek gevraagd naar het gevoel van veiligheid en welbevinden van kinderen op school. Daarbij komt ook de relatie met de leerkracht aan de orde. De uitslagen van het onderzoek worden in het leerkrachtenteam besproken en waar nodig wordt actie ondernomen. De coördinator Veilige school neemt vervolgens in overleg met IB of directie het initiatief om leerkrachten te ondersteunen bij de te nemen maatregelen.

4. Toezicht en consequenties

Toezicht is nodig

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Leerlingen werken meestal in de klas onder toezicht van de leerkracht. Er zijn ook vrijere momenten, bijvoorbeeld in de gang of op het plein waarbij de leerkracht niet doorlopend het overzicht over alle kinderen heeft. Ook daar moeten leerlingen mee leren omgaan. Ze leren welk gedrag er van ze verwacht wordt en wat ze kunnen doen als ze hulp nodig hebben. Natuurlijk is er altijd toezicht in de buurt.

Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen, zoals op het schoolplein, op de trappen en in de gang.

Bij het in- en uitgaan van de school

Op onze school vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. *'Het is belangrijk dat jij er bent!'* Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen en ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hierbij betrokken.

We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- De leerkrachten verwelkomen de kinderen. En geven bij binnenkomst een hand
- Alle professionals houden toezicht bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaarcomers. Hier zijn afspraken over gemaakt.
- Na lestijd is er een inlooptmoment voor ouders.

Bij gymnastiek

We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.

In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels. We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen. Conflicten lossen we met elkaar op.

Op de gang

We lopen op de gang. We gaan via afgesproken routes naar onze klas.

Tijdens een buitenschoolse activiteit of excursie

We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.

Verantwoordelijkheid

Elk kind is verantwoordelijk voor het eigen gedrag. Kinderen hebben meestal een reden waarom ze tot bepaald gedrag komen. Er kan een directe aanleiding zijn of bijvoorbeeld een innerlijke overtuiging of onzekerheid. Zo'n reden kan resulteren in begrip voor het gedrag, maar niet in een rechtvaardiging of excuus. Er kan nog steeds een consequentie of straf volgen. Kinderen moeten leren op de juiste manier naar oplossingen te zoeken of hulp te vragen.

Wanneer een kind eerlijk zijn of haar aandeel in een conflict opbiecht dan neemt het kind verantwoordelijkheid. Daar zullen we een compliment voor geven. Dit ontslaat het kind echter niet van het ondergaan van een consequentie of straf.

Consequenties en maatregelen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. De leerkracht zal leerlingen herinneren aan de regel en een compliment geven als ze het vervolgens wel goed doen. Soms is ongewenst gedrag hardnekkig en is de consequentie simpelweg een voor de leerling vervelende maatregel van de leerkracht. De leerkracht legt kort de maatregel op en besteedt dan weer alle aandacht aan de groep en niet aan de betreffende leerling. Er is dan ook geen enkele discussie mogelijk.

Om duidelijk en voorspelbaar te zijn voor leerlingen hanteren wij een consequentieladder voor ongewenst gedrag. Deze ziet er als volgt uit:

Trede 1:

De leerkracht geeft een duidelijke waarschuwing.

Trede 2:

De leerkracht benoemt: Ik zie jou ..... Ik verwacht van jou .....

Trede 3 (alleen voor groep 1 t/m 5):

De leerkracht haalt de leerling uit de situatie maar houdt hem/haar wel binnen de klas.

De leerling gaat door met het gewone werk.

Op een later moment houdt de leerkracht een kort gesprekje met de leerling.

Bij een frequentie van 4 x binnen een maand informeert de leerkracht de ouders met een mail.

Trede 4:

De leerkracht zet de leerling apart in de klas en laat hem/haar een specifieke opdracht uitvoeren. Het gemiste gewone werk moet de leerling later inhalen.

Op een later moment houdt de leerkracht een kort gesprekje met de leerling.

Bij een frequentie van 4 x binnen een maand informeert de leerkracht de ouders met een mail en bespreekt de leerling met de Intern Begeleider en/of de directeur.

Trede 5:

De leerling wordt uit de klas gestuurd en moet met een opdrachtkaart naar een andere klas. In de andere klas krijgt de leerling een plekje toegewezen maar verder geen aandacht. Na het uitvoeren van de opdracht in de andere klas vullen leerlingen vanaf groep 4 een reflectieblad in.

Op een later moment houdt de leerkracht een gesprek met de leerling. Na lestijd belt de leerkracht de ouders op. Ook bespreekt de leerkracht de leerling met de Intern Begeleider en/of de directeur.

Bij een frequentie van 2 x per maand komen ouders naar school voor een gesprek over de aanpak.

Afhankelijk van de ernst van de situatie kan de leerkracht ervoor kiezen om stappen in de ladder over te slaan. Fysiek of verbaal geweld vraagt een steviger reactie dan door de les heen praten. Wanneer een leerling zich ongewenst gedraagt bij de onderwijsassistent dan brengt deze de leerling terug naar de klas. Ook dan zal de leerkracht de eerste stappen in de ladder overslaan. Over de door de leerkracht gekozen maatregel is geen discussie mogelijk.

Wanneer een leerling niet corrigeerbaar is en nadrukkelijke aanwijzingen van de leerkracht, intern begeleider of de directie negeert dan zijn wij gedwongen de ouders van het kind te bellen met het verzoek hun kind op te komen halen.

Voor leerlingen met een specifieke diagnose op het gebied van gedrag hanteren we in principe dezelfde opbouw, maar bieden we meer maatwerk. Wel monitoren we daarbij of het maatwerk niet teveel vraagt van de rest van de groep en van de leerkracht. In overleg met de ouders van de leerling met een diagnose informeren we andere ouders van de groep over bijzonderheden m.b.t. deze leerling die effect kunnen hebben op de andere leerlingen.

Rol ouders

Voor de aanpak van ongewenst gedrag is een goede samenwerking tussen ouders en school erg belangrijk. Voor een kind streven we naar een logisch geheel, waarbij consequent goed gedrag wordt gestimuleerd en ongewenst gedrag wordt afgeleerd. De leerkracht zal daarom contact opnemen met de ouders als er sprake is van ongewenst gedrag zoals beschreven in het onderstaande overzicht. Andersom stellen wij het ook op prijs als u het met de leerkracht bespreekt wanneer u ongewenst gedrag signaleert bij uw kind.

Ten opzichte van het kind is het belangrijk dat de betrokken volwassenen samenwerken. Het is goed dat elk kind thuis zijn/haar eigen verhaal kan vertellen. Toch moeten ouders zich ook bewust zijn van het feit dat dit zijn/haar 'eigen waarheid' is en niet altijd het complete verhaal. Vertrouwen van ouders in de leerkracht is daarin een basisvoorwaarde. Natuurlijk kunnen er in een gesprek vragen worden gesteld en nadere uitleg worden gegeven, maar ouders moeten de aanpak van de leerkracht niet ten overstaan van het kind in twijfel trekken. Dat zou het gezag van de leerkracht ondermijnen, en daarmee de kansen op succes voor het kind verkleinen.

In goede samenwerking met ouders willen we werken aan het versterken van goed gedrag van alle leerlingen.

Op tijd komen

Regelmatig komen er kinderen te laat op school. Incidenteel kan dit gebeuren, maar structureel te laat komen is niet nodig, storend en ongewenst.

Vanaf fase 5a of 5b (hangt van combinaties af, we hanteren voor hele groepen één regel) doen we de deur van het lokaal om 8.25 uur dicht. Wie te laat is moet op de gang wachten tot de leerkracht (na een paar minuten) de laatkomer(s) binnenlaat en hun naam op een lijstje laat noteren. Voor alle groepen geldt:

Bij de 2e keer te laat komen in een periode van 3 weken stuurt de leerkracht een standaardmailtje aan ouders om hen hierop te attenderen. Komt een kind 3 keer te laat in een periode van 3 weken, dan geeft de leerkracht dit door aan de directeur die contact met de ouders opneemt om af te spreken hoe we een melding bij de leerplichtambtenaar kunnen voorkomen.

Uiteindelijk streven we ernaar dat elk kind leert om zich te conformeren aan algemeen geldende normen en waarden, vertaald in regels en afspraken die we op school hebben gemaakt. Dit zien wij als voorwaarde om met elkaar een leergemeenschap te kunnen vormen, en tevens als belangrijke voorbereiding op deelname in de maatschappij.

5 Anti-pestprotocol

Doel anti-pestprotocol

Het Vianova is een school met een katholieke identiteit. Als katholieke school willen we een gemeenschap zijn waar kinderen elkaar kunnen ontmoeten en waar aandacht geschonken wordt aan waarden en normen als respectvol met elkaar omgaan en begrip leren opbrengen voor wat een ander beweegt.

Het Vianova wil een school zijn waar kinderen zich veilig voelen.

*Iedereen is anders,
niemand is volmaakt,
samen zijn we compleet*

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Dit anti-pestprotocol heeft als doel dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan.

Met behulp van dit anti-pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar we willen het pestgedrag ook voorkomen.

Preventie

Het Vianova vindt een goed pedagogisch klimaat erg belangrijk. Preventief kunnen wij als school veel doen om pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen. In hoofdstuk 2 van dit document leest u over de manier waarop wij werken aan een positief en veilig schoolklimaat.

Pesten of plagen?

We maken onderscheid tussen pesten en plagen.

Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht, pesten gebeurt echter systematisch: een aantal keer per week of regelmatig.

Verschillen tussen pesten en plagen op een rijtje:

Pesten:

- Machtsverschil
- Hetzelfde slachtoffer
- Kwetsend
- Weloverwogen en proactief
- Vaak/ voortdurend
- Het slachtoffer is niet in staat zich te verdedigen
- Het slachtoffer loopt schade op, in het gevoel, verwondingen of met spullen
-

Plagen:

- Gelijkwaardigheid
- Wisselende slachtoffers

- Humoristisch
- De geplaagde kan zichzelf goed verdedigen
- Niemand loopt schade op
- Er is geen winnaar of verliezer

Een definitie van pesten luidt als volgt: "Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/ of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.

Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven. Bij plagen is sprake van incidenten, pesten gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of dagelijks.

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we 4 waarden :

- Wees goed voor elkaar
- Wees verantwoordelijk
- Wees moedig
- Wees gericht op leren

Deze waarden zijn uitgewerkt in concrete verwachtingen ten aanzien van gedrag. Dit zijn de Gouden regels.

Signalen van pesten

Kinderen die gepest worden schamen zich vaak of voelen zich zo bedreigd dat ze niets durven te zeggen tegen leerkrachten en ouders. Soms zijn er signalen waaruit opgemaakt kan worden dat er iets aan de hand is. De volgende signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft natuurlijk niet.

Thuis:

- Het kind is bang om naar school te gaan.
- Vertelt niet meer over school.
- Is regelmatig spullen kwijt of komt met kapotte spullen thuis.
- Komt uit school met vieze of kapotte kleren.
- Heeft vaak hoofdpijn of buikpijn.
- Heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen.
- Valt terug in gedrag, duimt bijvoorbeeld weer of plast in bed.
- Wil niet slapen, slaapt onrustig, heeft nachtmerries.
- Heeft vaak geen eetlust.
- Wil bepaalde kleren niet meer dragen.
- Is thuis prikkelbaar, boos of verdrietig.
- Vraagt of steelt geld.

Op school:

- Het kind heeft weinig of geen vrienden.
- Wil de verjaardag niet vieren.

- Kan zich niet concentreren.
- Presteert slechter dan vroeger.
- Wordt bij een bijnaam genoemd.
- Is het mikpunt van 'grapjes'.
- Krijgt vaak opmerkingen over kleding of spullen.
- Wordt dikwijls als laatste gekozen.
- Er worden vaak bezittingen afgepakt.
- Krijgt steeds de schuld.
- Wordt genegeerd en speelt veel alleen.
- Zoekt vaak de nabijheid van de leerkracht op.
- Is vaak betrokken bij opstootjes.
- Toont schichtig, ongelukkig of zelfs depressief gedrag.
- De sfeer in de klas is niet goed.

Signalen voor school/leerkracht of ouder(s) die wijzen op pesten:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven of via de computer over anderen roddelen.
- Beledigen, schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken of vernielen.

Signalen voor school/leerkracht of ouder(s) die wijzen op gepest worden:

- Blauwe plekken.
- Spullen die "kapot" gaan.
- Zij lijken geen vrienden te hebben, zijn vaak alleen.
- Zij worden als laatste gekozen.
- Geen zin om naar school te gaan.
- Ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven.
- Angstig en onzeker.
- Zij zien er bang, neerslachtig en huilerig uit.
- Verminderde schoolresultaten.
- Overdreven clownesk gedrag.
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen.
- Andere kinderen uit jouw klas kunnen ook signalen geven dat een kind gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een kind zit te huilen, niet mee mag

Aanpak bij plagen en pesten

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy of een steungroep in: medeleerling (en) die de geplaagde leerling gaat/ gaan helpen.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. We hanteren een oplossingsgerichte aanpak, deze aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen.

Als er zich toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van Waarden en Gouden regels nog geïntensiveerd kan worden in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. In dit proces wordt de leerkracht ondersteund door de coördinator veilige school, IB-er en/of de directeur. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. Dit laatste is zeer uitzonderlijk en gebeurt alleen in overleg met het bestuur.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. Gesprekken met en begeleiding van de pester
  2. Gesprekken met en hulp aan het gepeste kind
  3. Gesprekken met de steungroep
-
1. Gesprekken met en begeleiding van de pester
    - Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten
    - Laten zien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste
    - Excuses aanbieden
  2. Gesprekken met en hulp aan het gepeste kind

De leerkracht (of een ander teamlid) praat met het gepeste kind over de situatie en stelt een steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder mogelijke helpers, maar ook de pester, meelopers en buitenstaanders.
  3. Gesprekken met de steungroep

In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met alles met als doel dat het pesten moet stoppen. Pesten is vooral een groepsgebeuren, de groep moet in actie komen. De steungroepaanpak is een oplossingsgerichte aanpak tegen pesten die de kinderen actief betreft, er is namelijk een gedeelde verantwoordelijkheid.

De steungroep bestaat uit een aantal kinderen die een rol aannemen binnen het

pestgedrag zoals de pester(s), meelopers en leerlingen van wie men een positieve groepsinvloed kan verwachten. .

Stappenplan

Op het moment dat een leerling, ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen. Na elke stap overweegt de school of, en zo ja op welke manier, communicatie met ouders van betrokkenen of de groep gewenst is.

Stap 1:

De leerkracht heeft een gesprek met de leerling die pest (pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk wordt de IB-er op de hoogte gesteld.

Stap 2:

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om het pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen.

Stap 3:

Gesprekken worden teruggekoppeld naar ouders. De afspraken worden gemeld en samenwerking met de ouders wordt besproken.

Stap 4:

Gesprek met pester en gepeste. Gezamenlijk of individueel, dit bepaalt de leerkracht. Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: de afspraken handhaven/ bijstellen.

Zo nee: analyse opstellen. Handelingsplan opstellen.

Stap 5:

Na twee weken is er opnieuw een gesprek met leerkracht en leerlingen.

Zijn de effecten positief: dan langzaam afbouwen.

Nog niet: handelingsplan bijstellen, externe deskundigheid inschakelen.

Stap 6:

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Of tijdelijk op een andere school.

Stap 7:

De pester wordt geschorst voor maximaal 5 dagen. Zie hiervoor hoofdstuk 6.

Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan moet er overlegd worden over een verwijderingprocedure voor de pester.

Vormen van digitaal pesten

Bij digitaal pesten gaat het niet om onschuldige plagerijen via het internet. Vaak gaat het veel verder. Digitaal communiceren kan op vrijwel elke plek plaatsvinden, thuis, op het werk, tijdens uitgaan of vakantie. De snelheid waarmee berichten zich verspreiden is vele

malen groter dan de oude fysieke vormen van vertellen of schrijven. De nieuwe media maken het daarbij mogelijk niet alleen tekst maar ook foto's en films in korte tijd over een groot publiek te verspreiden. Degene die berichten verspreidt is niet altijd zichtbaar en kan anoniem blijven voor de ontvanger. De school heeft een protocol sociale media opgesteld, dit staat op de web site.

Vormen van digitaal pesten zijn:

Beledigen via sms, mail of chat

Via sms, mail of chat kun je elkaar vervelende boodschappen sturen. Dat gebeurt vaak anoniem of onder een verzonnen naam.

Misleiden via internet of mobieltje

Een ander kan zich voordoen als iemand anders, door bijvoorbeeld een nepprofiel aan te maken in een chatprogramma. Omdat je elkaar niet ziet, geloof je al snel dat degene aan de andere kant ook echt degene is die hij of zij zegt dat hij of zij is. En als je de herkenbaarheid uitschakelt op je mobieltje, zie je niet wie jou belt. Je kunt ook in een tekstberichtje (sms) verbergen wie je echt bent.

Bedreigen via internet of mobieltje

Omdat je kunt verbergen wie je echt bent in het contact via internet of mobieltje, kun je iemand gemakkelijk bedreigen.

Roddelen via internet

In het contact via internet kan gemakkelijk geroddeld worden. Bijvoorbeeld via mail of chat. Degene over wie geroddeld wordt, wordt niet uitgenodigd voor het gesprek.

Inbreken in iemands mailbox of chatprogramma

Als je iemands wachtwoorden weet te achterhalen, kun je in zijn of haar mailbox komen of je in een chatprogramma voordoen als die persoon. Je kunt dan uit naam van die persoon vervelende berichtjes rondsturen naar zijn of haar contactpersonen.

Wachtwoord veranderen

Als je iemands wachtwoord weet, kun je het wachtwoord ook veranderen. En dan kan de ander niet meer bij zijn of haar eigen mail of chataccount

Wachtwoorden stelen en misbruiken

Met het wachtwoord van een ander kun je bijvoorbeeld in Habbo Hotel credits stelen of vervelende berichtjes sturen uit diens naam.

Foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen

Met je mobieltje kun je ongemerkt foto's maken. Met een webcam kan dit ook.

Foto's kunnen heel persoonlijk en soms ook heel gênant zijn. Door ze op internet te plaatsen, kunnen veel mensen deze foto's bekijken. Vaak worden ze bewerkt om degene op de foto nog belachelijker te maken. Foto's die op internet verschijnen, zijn heel moeilijk te verwijderen, omdat ze overal weer op kunnen duiken.

Privé gegevens op een site plaatsen

Het op een site zetten van iemands privé gegevens, kan ervoor zorgen dat deze persoon lastig wordt gevallen door vreemden. Iemand kan ook belachelijk gemaakt worden door deze gegevens op compromitterende sites te zetten.

Virussen sturen

Door virussen naar iemands computer te sturen, zorg je ervoor dat die computer crasht.

Strafbaar en melding doen

In ernstige gevallen kan er worden overgegaan tot melding doen.

Rol ouders

Naast de school kunnen ook ouders ertoe bijdragen dat kinderen met plezier naar school gaan:

- Heb je als ouder de indruk dat je kind pest of gepest wordt, neem dit serieus en meld dit direct bij de leerkracht. Ga in overleg met je kind hoe dit op te lossen.
- Vaak is het voor kinderen moeilijk om te vertellen dat ze gepest worden (een pester zal bijna nooit vertellen dat hij dat doet). Luister daarom vooral en laat het kind zoveel mogelijk zijn/haar verhaal vertellen. Neem stelling tegen pestgedrag.
- Geef het goede voorbeeld. Pesten met pesten bestrijden helpt niet! Benoem ongewenst gedrag bij kinderen en gevolgen van hun gedrag voor anderen. Reik meer gewenste alternatieven aan.
- Stimuleer gewenst gedrag bij kinderen vooral door (verbaal) belonen.
- Werk actief mee aan de door de school geboden oplossingen om het pesten tot staan te brengen.
- Geef signalen van pesten door op school, ook waar het anderen kinderen betreft. Samen zien we meer.

Tips voor ouders van gepeste kinderen:

- Blijf in gesprek met uw kind.
- Positieve stimulering verhoogt het zelfrespect van uw kind, maak daar nu bewust gebruik van (schouderklopjes, belonen goed gedrag, ed).
- Stimuleer uw kind tot het doen van activiteiten buiten de school zoals sport, muziek, verenigingen etc.
- Blijf positief over het idee dat er een einde aan het pesten komt. Steun uw kind daarin.

Tips voor ouders van pestende kinderen:

- Elk kind kan een pester worden, raak dus niet in paniek.
- Ga op zoek naar de achtergrond van het pestgedrag. Waarom doet hij/zij dat, eventueel met wie.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het pesten een ander aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag.
- Maak duidelijk dat u achter de beslissingen van de school staat.

Herhaling voorkomen

Door het nemen van de juiste stappen, hopen we pestgedrag te kunnen voorkomen, en zonodig te kunnen aanpakken. De leerkracht en de ouders zullen goed in de gaten moeten houden, of het pestgedrag echt voorbij is. Dat betekent dat ouders en leerkracht de kinderen die hiermee in aanraking zijn geweest extra in de gaten houden aan de hand van de bovenstaande signalen die wijzen op pesterijen. Wanneer daar aanleiding toe is, zullen de beide partijen daarover contact met elkaar opnemen.

6. Protocol toelating, schorsing en verwijdering SKBA

Voor het protocol schorsing en verwijdering verwijzen wij u naar de website van ons bestuur Morgenwijzer (onder 'De organisatie Morgenwijzer').